

Zastavit ho nedokážeme

Rozhovor s **MUDr. Ondřejem Fialou, Ph.D.**, neurologem a spoluzakladatelem **Institutu neuropsychiatrické péče (INEP)**, specializovaného pracoviště se zaměřením na diagnostiku a léčbu Alzheimerovy nemoci. Pacientům zde poskytují mezioborovou péči a nabízejí širokou škálu zdravotních služeb zaměřených na prevenci, diagnostiku a léčbu onemocnění mozku.

› Známe dnes už důvody vzniku Alzheimerovy nemoci (AN)?

Přesná příčina nemoci není stále známa. AN patří mezi tzv. neurodegenerativní onemocnění, která se vyznačují postupným odumíráním nervových buněk v mozku. Mechanismus, jenž odumírání vyvolává, je předmětem výzkumu. Víme, že v mozku nemocných dochází k patologické přeměně některých bílkovin (např. beta-amyloidu či proteinu tau), které pak nervové buňky poškozují. Příčin vedoucích ke škodlivému chování původně normálních bílkovin je pravděpodobně více, jde např. o negativní vlivy vnějšího prostředí, genetické faktory či poruchy imunitního systému.

› Jak se vlastně ve svých počátcích dá onemocnění diagnostikovat?

Základem diagnostiky je vyšetření kognitivních, tedy poznávacích funkcí, mezi které patří zejména paměť, pozornost, prostorová orientace či abstraktní myšlení. Vyšetření se provádí pomocí speciálních neuropsychologických testů, kterými se hodnotí např. schopnost zapamatování a pozdějšího vybavení si slov, testují se jednoduché početní úlohy či kreslení geometrických obrazců. Důležité je také posouzení aktivit denního života. V tomto ohledu je cenným zdrojem informací nejbližší okolí pacienta. Zajímáme se např. o to, zda je nemocný schopen si sám uvařit a nakoupit, zda-li se neztrácí v dříve známém prostředí, jestli se u něj neprojeví změny chování a nálady. K určení diagnózy dále přispívá zobrazení mozku magnetickou rezonancí, popřípadě pozitronovou emisní tomografií a vyšetření mozkomíšního moku. I přes všechny tyto metody

není určení diagnózy AN a její odlišení od jiných neurodegenerativních onemocnění vždy snadné. Definitivní diagnózu přináší až vyšetření mozkové tkáně po smrti nemocného.

› Přibývá pacientů i v mladší věkové kategorii?

Alzheimerova nemoc s časným začátkem (pod 65 let) je poměrně vzácnou formou onemocnění tvořící zhruba 5 % případů, kde často nacházíme genetické mutace a výskyt nemoci u dalších členů rodiny. Nelze jednoznačně říci, zda těchto případů přibývá, spíše jsou díky stále lepším diagnostickým metodám zachyceny s vyšší frekvencí. Ať však vznikne onemocnění v mladším či starším věku, zastavit ho zatím nedokážeme.

› Lze alespoň nějak pomoci?

vliv může mít pravidelná fyzická aktivita, dostatečný pitný režim a zdravá výživa. Ke zmírnění onemocnění přispívají také léky, tzv. kognitiva. Jejich nasazení však patří do rukou specialistů zaměřených na diagnostiku a léčbu AN.

› Jaké jsou první varovné příznaky, které by lidé neměli podceňovat?

Bývají obvykle nenápadné. Nejčastěji jde o zapomínání či obtíže s vybavováním si jmen a slov. Až později se přidávají výraznější problémy s pamětí a úsudkem, nemocný neví, jaký je rok a kde se nachází, vážne orientace v prostoru. Ztrácí se schopnost vykonávat běžné činnosti, mohou se objevit změny nálady a chování. Klesá zájem o společenský kontakt a dřívější aktivity. Onemocnění vrcholí ztrátou soběstačnosti, apatií, nemocný nepoznává své blízké, nereaguje adekvátně na vnější podněty, přestává komunikovat.

› Říká se, že Alzheimerova choroba je dnes čtvrtou nejčastější příčinou úmrtí. Na co ale člověk umírá? Co bývá vlastní příčinou smrti?

Pacienti umírají nejčastěji na somatické komplikace onemocnění. AN člověka nejprve vyřadí z běžných denních aktivit a nakonec vede k úplné ztrátě soběstačnosti. Výsledkem je jedinec upoutaný na lůžko, ohrožený řadou zdravotních rizik, která jsou pak samotnou příčinou úmrtí. Jedná se např. o těžké infekce dýchacích a močových cest s následnou sepsí nebo vznik krevních sraženin, jež mohou uzavřít životně důležité cévy. Oslabená imunita a problémy s výživou dále snižují odolnost organismu a prohlubují obtíže nemocného.

„
Můžeme se pokusit průběh onemocnění zmírnit. Výhodu mají ti nemocní, kteří pravidelně trénují svoji paměť a logické myšlení.

MUDr. Ondřej Fiala, Ph.D.

Můžeme se pokusit průběh onemocnění zmírnit. Výhodu mají ti nemocní, kteří pravidelně trénují svoji paměť a logické myšlení, např. luštěním křížovek a sudoku nebo speciálním kognitivním tréninkem. Podpůrný